

Sygn. akt VIII Ns 374/14

POSTANOWIENIE CZĘŚCIOWE

Dnia 16 stycznia 2015 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Śródmieścia Wydział VIII Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSR Paweł Wiśniewski

Protokolant: Anna Hrydziuszko

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2015 r. we Wrocławiu na rozprawie sprawy

z wniosku (...) Banku S.A.

przy udziale E. G., J. K., D. M. oraz J. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po S. S.

oraz wniosków E. G., J. K., D. M. oraz J. S.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku

postanawia:

zatwierdzić oświadczenia E. G., J. K. oraz D. M. o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku po S. S. zmarłej w dniu 1 stycznia 2008 r. we W., ostatnio stale zamieszkałej przy ul. (...) we W..

Sygn. akt *VIII Ns 374/14*

UZASADNIENIE

W toku sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po S. S., wszczętej na wniosek (...) Banku S.A. w W. jako wierzyciela z umowy kredytu, uczestniczki postępowania J. K., D. M. i E. G. wniosły o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. S..

Uzasadniając złożone wnioski podały, że o istnieniu długów spadkowych dowiedziały się dopiero w toku niniejszego postępowania, a gdyby miały świadomość istnienia długów, to złożyłyby oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, bądź o odrzuceniu spadku.

(...) Bank S.A. wniósł o oddalenie powyższych wniosków, podnosząc w szczególności, że uczestniczki postępowania wiedziały o nabyciu przez spadkodawczynię piecyka gazowego, na zakup którego spadkodawczyni zaciągnęła kredyt.

Na rozprawie w dniu 16 stycznia 2015 r. uczestniczki postępowania złożyły oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. S..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 stycznia 2008 r. zmarła S. S..

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu S. S., k. 35)

J. K., D. M. i E. G. były córkami zmarłej.

(dowód: odpisy skrócone aktów małżeństwa J. K., D. M. i E. G., k. 45, 46 i 48)

S. S. mieszkała w lokalu komunalnym. Jej córki nie mieszkały z nią od kilkudziesięciu lat, ale utrzymywały z nią regularne kontakty.

S. S. nigdy nie prosiła córek o udzielenie pomocy finansowej, ani nie mówiła, że ma długi. Sama natomiast pożyczala pieniądze D. M. i J. K..

Około 2000 r. na prośbę wnuczki (córki J. K.) S. S. zawarła umowę kredytu w L. Banku. W celu wyegzekwowania należności z tej umowy toczyło się przeciwko niej postępowanie egzekucyjne (zajęte zostało świadczenie rentowe), o czym jej córki wiedziały.

D. M. wiedziała, że matka kupiła piecyk gazowy, ale nie wiedziała, iż w tym celu matka zawarła umowę kredytu z (...) Bank S.A. (poprzednio (...) Bank S.A.). Pozostałe córki w ogóle nie wiedziały o nabyciu piecyka gazowego.

Około 1980 r. S. S. po raz pierwszy doznała udaru mózgu.

Około 1996 r. doznała kolejnego udaru. Była częściowo sparaliżowana. Od tego czasu przestała sama wychodzić z domu.

Po śmierci matki E. G. i D. M. robiły porządki w mieszkaniu zmarłej, przeglądały pozostawione dokumenty. Wśród dokumentów, które odnalazły, nie było żadnych dokumentów świadczących o istnieniu długów.

Do chwili otrzymania pism sądowych w niniejszej sprawie córki nie wiedziały o istnieniu długu matki - S. S. wobec (...) Banku S.A. Do chwili obecnej nie zgłosił się żaden inny wierzyciel S. S..

(dowód: przesłuchanie uczestniczek postępowania)

Sąd zważył, co następuje:

Wnioski zasługiwały na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, że w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku możliwe było rozpoznanie wniosków uczestników postępowania o zatwierdzenie oświadczeń o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2012 r., V CSK 313/11, Lex nr 1228457).

Wyjaśnić należy, że na obecnym etapie postępowania brak było podstaw do rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku J. S., gdyż brak jest dowodu potwierdzającego, iż była ona córką spadkodawczyni. W akcie małżeństwa (k. 50) wymienionej uczestniczki postępowania widnieje bowiem imię matki (...), a nie (...). Akty stanu cywilnego stanowią zaś wyłączną dowód zdarzeń w nich stwierdzonych (art. 4 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego; tekst jednolity: Dz.U. z 2011 r., Nr 212, poz. 1264 z późn. zm.), a zatem niedopuszczalne byłoby ustalenie faktu pokrewieństwa ze spadkodawczynią na podstawie innych dowodów.

Zgodnie z art. 1019 § 1 k.p.c., jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli, przy czym uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem, a spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje.

Treść art. 1019 § 2 k.c. wskazuje, że uchylenie się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku obejmuje również sytuację, w której spadkobierca nie złożył żadnego oświadczenia w określonym w art. 1015 § 2 k.c. terminie. Spadkobierca w istocie uchyla się wówczas nie od skutków prawnych swego oświadczenia, lecz od skutków biernego zachowania się (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z

dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC 2006/5/94). W takich wypadkach skuteczne uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia w terminie powoduje wyłączenie fikcji prostego przyjęcia spadku (wynikającej z art. 1015 § 2 zdanie pierwsze k.c.) lub przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 zdanie drugie k.c.).

Z treści art. 84 § 1 k.c. wynika, że błąd, umożliwiający uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o odrzuceniu spadku, musi dotyczyć treści tej czynności prawnej i być istotny. Błędem takim jest brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z zastrzeżeniem, że niezajomość stanu spadku nie jest następstwem niedołożenia przez spadkobiercę należytej staranności w jego ustaleniu (por. uzasadnienie postanowień Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC 2006/5/94 oraz z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 172/12, Lex nr 1299156).

Okoliczność, że po śmierci matki uczestniczki postępowania nie miały pełnej wiedzy na temat stanu spadku, a w szczególności nie wiedziały o zobowiązaniu spadkodawczyni względem wnioskodawcy, mogła zatem stanowić przesłankę pozwalającą na skuteczne uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w ustawowym terminie.

Nie można przy tym zarzucić uczestniczkom postępowania, że przy zachowaniu należytej staranności mogły wcześniej dowiedzieć się o istnieniu tego zobowiązania. Jeśli bowiem spadkodawczyni nie wspominała o zawarciu umowy kredytu (w celu nabycia piecyka gazowego), a w lokalu mieszkalnym nie było dokumentów dotyczących tej umowy, to dopóki wierzyciel nie zgłosił swoich roszczeń, dopóty uczestniczki postępowania nie mogły mieć wiedzy w tym zakresie. W realiach niniejszej sprawy trudno było przy tym oczekiwać od uczestniczek postępowania podjęcia efektywnych prób ustalenia majątku spadkowego pod kątem istnienia ewentualnych długów spadkowych. Nie można bowiem było wymagać, aby zwracały się do wszystkich funkcjonujących w kraju banków bądź innych instytucji finansowych o udzielenie informacji na temat ewentualnych zobowiązań zaciągniętych przez spadkodawczynię. Z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, że uczestniczki postępowania miały prawo przypuszczać, iż spadkodawczyni nie miała długów, albowiem nigdy nie prosiła ich nawet o drobne wsparcie finansowe, a ze względu na stan zdrowia od wielu lat nie opuszczała samodzielnie mieszkania. Jedyne dług, który był egzekwowany przez komornika sądowego nie powstał zaś w związku z zaciągnięciem zobowiązania na własne potrzeby, lecz na prośbę wnuczki, i to na wiele lat przed śmiercią spadkodawczyni. Skoro zaś od otwarcia spadku minęło 7 lat, (...) Bank S.A. jest jedynym wierzycielem spadkodawczyni, który zgłosił swoje roszczenia, to domniemywać należy, że spadkodawczyni nie miała innych długów.

Zgodnie z art. 88 k.c., uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli wygasa z upływem roku od wykrycia błędu. Skoro więc uczestniczki postępowania dowiedziały się o wchodzącym w skład spadku długu dopiero w momencie otrzymania pism sądowych w niniejszej sprawie, to zachowały roczny termin z art. 88 k.c.

W tej sytuacji uznać należało, że zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające uczestniczkom postępowania na skuteczne uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku w ustawowym terminie.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji postanowienia.